

עשיק פון האוינו תשע"ג

דעה חכמה לנפשך

נשמתין חרותין
פרשת וילך תשע"ג

שיחות קודש
מאת מו"ר שליט"א

יוצא לאור ע"י מכון
"יום החכמה"

שע"י ושיבת "תורת חכם" ללימוד הנגלה והנסתר
רח' אחלי יוסף 4, ירושלים עה"ק תרככ"א

**להלן רשימת שיעורי התורה
המתקיימים בבית מדרשינו במשך השבוע**

שיעורים באידיש

- ❖ שיעור בנמרא מסכת בבא בתרא, מפי הרה"ג המפורסם ר' יהושע בהן שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 4:00-5:00 אחה"צ.
- ❖ שיעור בשער הכוונות למהרה"ו זי"ע, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 7:00-8:30 בערב.
- ❖ שיחת קודש ברעווא דרעוויין שלוש סעודות (מוזמן צה"כ דר"ת).

שיעורים בלשח"ק

- ❖ שיעור בספח"ק שיהות הר"ן, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, וסדר התרת קללות לפי מנהג הרש"ש זי"ע, בליל שישי בשעה 8:30.

ניתן לשמוע שיעורי מו"ר שליט"א ב"קול הלשון"

- ❖ **שיעורים באידיש:** טל' 03-6171086 (באמריקא: 7183952440 בענגלאנד: 2081233788)
  - שיעור בספח"ק אוצרות חיים - שיעור מס' 1 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-61)
  - שיעור בספח"ק רחובות הנהר, נהר שלום, סידור הרש"ש - שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-41-63)
  - שיעור בחסידות (פר' השבוע) - שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-41-62)
  - שיעור בספר נתיב מצוותיך ואוצרות חיים - שיעור מס' 5 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-41-65)
  - שיעור בשעה"כ שבת - שיעור מס' 6 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-41-66)
  - שיעור בספר אדיר במרום לרמח"ל (טל' 03-6171041) - שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-62)
- ❖ **שיעורים בלשח"ק:** טל' 03-6171041 (באמריקא: 7183952440 בענגלאנד: 2081233788)
  - שיעור בספר התניא - שיעור מספר 1-2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
  - שיעור בספח"ק שיהות הר"ן (ושער יהו"א) - שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-3)
  - שיעור בספח"ק ליקוטי מוהר"ן - שיעור מס' 1-3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-6-5-2-4)
  - שיעור בספח"ק עץ חיים - שיעור מספר 1-1 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
- ❖ **שיעורים באנגלית:** טל' 03-6171002 (באמריקא: 7183952440 בענגלאנד: 2081233788)

כמו כן ניתן לשמוע כל השיעורים בזמן אמירתם בטל' 03-6171002 (באמריקא: 7183952440). אפשר להשיג הקלטות השיעורים ממוערכת קול הלשון בטל' 02-5816622. ניתן לקבל את הקונטרס מידי שבוע בדואר אלקטרוני ע"י משלוח בקשה לכתובתנו:

tc7@neto.bezeqint.net

ויהי רצון שבכח התורה הקדושה נזכה להתדבק בו ית' כראוי
ולעשות רצונו בלבב שלם למען לא נבוש ולא נכלם לעולם ועד
ונזכה בולנו יחד לביאת משיח צדקינו בב"א.

מכון "יום החכמה"

ת.ד. 5245 ירושלים

טל': 057-3153884 02-5389584 טלפקס:

שב"ק פר' וילך תשע"ג

ליל שב"ק

שיעור דף היומי ברכות דף מח

מוסר הנלמד מינאי המלך על הסתירה הגדולה שתתכן אצל אדם בהנהגתו בין מצוות שבינו לקונו למצוות שבאל"ח

א] בלימוד דף היומי, גמ', ינאי מלכא ומלכתא כריכו ריפתא בהדי הדדי ומדקטיל להו לרבנן לא הוה ליה איניש לברוכי ליה וכו', הנה בגמ' זו יש ליקח מוסר איך שישנם אנשים הזהירים בענייני בין אדם למקום בתורה ותפלה וכו', ואילו במצוות בין אדם לחבירו, הרי הם פרוצים ומושחתים רח"ל במדותיהם והנהגותיהם הרעות כלפי בני"א, וכבר צווח על ענין זה בספה"ק קב הישר, שאותו רבשי"ע שציוה על המצוות שבין אדם למקום ציוה על המצוות שבין אדם לחבירו (וכל מצוה שבין אדם לחבירו הרי היא בחי' בכלל מאתיים מנה, שהיא ג"כ מצוה שבין אדם למקום, אלא שהיא חמורה ממצוה שבין אדם למקום היות שהיא גם בין אדם לחבירו, וג"כ א"א לתקן אותה בתשובה גרידא קודם שירצה את חבירו וימחל לו וכו'), וענין זה חזינן אצל ינאי מלכא שמצד אחד הרג את כל חכמי ישראל שעוון הרציחה רח"ל הוא תכלית השפלות והפגם דמצוות שבין אדם לחבירו, (וזה אף ברציחה אף לפשוט שבישראל וכ"ש לחכמי ישראל שכל ישראל צריכים אליהם ולתורתם הק' דהריגתם הוי היזק והפסד שאין לשער לכל ישראל וא"כ חטא ינאי בבין אדם לחבירו בצורה החמורה ביותר, ואילו במצוות שבין אדם למקום דקדק ביותר, דעיין בצל"ח איך יתכן שינאי שהיה מלך וכהן גדול לא ידע לברך ברהמ"ז, ועיי"ש תרוצו באריכות (מובא בילקוט ביאורים), שאף שודאי שידע ינאי לברך היה לו כל מיני חששות שאין יכול להוציא הרבים ידי חובתן, דחשש דאין דין ערבות אצל כהנים (עפ"י מה שכתב התוס' קידושין ע"ב דאין דין ערבות אצל גרים עיי"ש), וא"כ חשש שאולי הוא לא אכל כדי שביעה מהלחם וחיובו רק מדרבנן ואחרים שעל שולחנו אכלו כדי שביעה מהלחם וחייבים מדאורי' וכו' (עיי"ש), והרי זה דבר פלא והפלא איך יתכן כזו מציאות שאדם יזהר וידקדק כ"כ במצוות שבין אדם למקום ויפגום כ"כ במצוות שבין אדם לחבירו, ויש לכל אחד לבדוק עצמו אם אין בו ח"ו לכה"פ בדקות בחי' כזאת, [נידוע דב' הלוחות היו שוות ומתאימות זל"ז, שעל א' מהם היו המצוות שבין אדם למקום (מציאות ה' ואיסור ע"ז ואיסור שבעות שוא שמירת שב"ק וכו') ועל השני מצוות שבין אדם לחבירו (לא תגנוב וגו'), שהשוו שניהם בשוה אצל המקום].

העצה כשמזמין בעל הברית לסעודה

ב] גמ', שתייה לה הוא כסא יהבו ליה כסא אחרינא ובריך, ועיין תוס' (ד"ה תשעה) שיכול לומר שאכלו משלו על כוס שתיה, דקיי"ל דשתיה בכלל אכילה, ועפ"ז מנהגינו כשאנו נמצאים בברית מילה ובעל ברית מזמין אותנו להשתתף בסעודה, וידועים דברי הרמ"א (יו"ד סי' רסה סיי"ב), שהוי חיוב ליענות להזמנה זו, דאם לאו יהא בנידוי ח"ו, אך לפעמים אין ביכולתנו להשתתף בסעודה, והסאטמער רב זי"ע באופן כזה היה טועם איזה מין מאכל מהסעודה (כגון מהדגים), וס"ל שבטעימת דבר מה בהסעודה סגי, וכן אנו נוהגים כשהדבר ביכולתנו, אך כשגם זה קשה סמכינן על הא דשתיה בכלל אכילה, וסגי לפ"ז בשתיית כוס שתיה מהסעודה, דשתיה בכלל אכילה.

בספק הביאווה"ל בשתה

ג] ונוסיף עוד בענין זה דשתיה בכלל אכילה, שהנה הביאווה"ל מסתפק במי שאכל פת ולא שתה ובירך ברהמ"ז, ואחרי ברהמ"ז שתה דיתכן שנתחייב עתה שוב בברהמ"ז דאו', דהלא ישנם דעות בשו"ע שאכילה ללא שתיה אינה דאו', וא"כ הברהמ"ז שבירך מקודם היתה דרבנן, ועכשיו ששותה מים מצטרף זה אל האכילה הקודמת ומתחייב עתה בברהמ"ז מדאו', ונזכיר שיש א' מהמפרשים שמפרש את דברי האריז"ל בשער רוה"ק שמזהיר שלא לשתות מים אחרי ברהמ"ז, ומפרש שהטעם לזה מחמת ספק הנ"ל דהביאווה"ל שבזה יתחייב מדאו', (ואמנם השפ"א באיגרותיו פשיטא ליה דלא מתחייב שוב בברהמ"ז ע"י המים ששותה אחרי ברהמ"ז ואין מצטרף המים אל האכילה שכבר אכל).

בחידוש הלק"ט לגבי שתיה ביוהכ"פ

ד] וכבר הבאנו במקו"א דבר חידוש הגדול של בעל ההלכות קטנות שס"ל שדין שתיה בכלל אכילה הוא רק לגבי מה שנכתב בתורה לשון אכילה, אך לגבי עינוי דיוהכ"פ שלא נכתב בתורה לשון אכילה, אלא לשון עינוי הרי מדאו' שתיה אינה בכלל אכילה, (ומה דא"י בגמ' יומא שיש כרת על אכילה ושתיה, לדידיה ושתיה, אגב גררא דאכילה נקטא), ובאמת שיטת הלק"ט הוא שיטה יחידאה ופרכו אותה כל האחרונים, ומ"מ נראה שחולה שמוכרח שלא לצום ביוהכ"פ ויש לו הברירה עפ"י הרופא או לאכול או לשתות, ובחד מינייהו סגי יעדיף השתיה שבזה לשיטת הלק"ט קיים מצות עינוי יוהכ"פ.

בענין אינפוזיה לצורך אכילת יוהכ"פ

[ונזכיר עוד מש"כ פוסקי זמנינו שהאוכל ע"י אינפוזיה לא חשיב ליה כאוכל לגבי איסור אכילה ביוהכ"פ, ואמנם יש איסור בחיבור האינפוזיה ביוהכ"פ משום איסור מלאכת חבלה, אך יש לחבר האינפוזיה כבר מבעו"י, שיאכל החולה דרכו ובזה נחשב עדיין שצם ביוהכ"פ, ואמנם צ"ע האם מותר לחבר האינפוזיה רק לצורך שיוכל לצום ביוהכ"פ, שהלא בזה חובל בגופו, ולא התירה זאת התורה בסתם אלא לצורך רפואה וכדו', ומנלן דלצורך שרוצה לצום ביוהכ"פ ג"כ

שרי לחבול בגופו, (ובדרך אגב נזכיר עוד שהגאון בעל משנה הלכות זצ"ל רצה לאסור לעשות בדיקת דור ישרים, שטען שהוי בדיקה מיותרת וא"כ נאסר זה מחמת איסור חבלה בגופו, שאסור לאדם לחבול בגופו סתם, אך היום כבר התברר שבדיקה זו נחוצה, דכמו דאשכחן לגבי בדיקת הריאות ובדיקת תולעים דא"י בפוסקים דיש לחוש למיעוט המצוי כ"ש שי שלחוש למיעוט המצוי בענייני חשש סכנה ופיקו"נ דחמיר טפי, וכמו שהתברר שבבדיקה זו מונעים חששות של מיעוט המצוי דסכנה ופקו"נ).

הא דלאכילה בעינן שבעה – רובא דמינכר

ה] ביאר בהא דאמרינן בגמ' דלזימון בעשרה, בעינן שבעה שאכלו פת, ולא מהני ששה כמו לגבי תפלה בצבור, דבעינן דוקא רובא דמינכר.

והביאור בזה י"ל עפ"י הידוע בקבלה שתפלה בבחי' תיקון הפנימיות ואכילה בבחי' תיקון החיצוניות, וע"כ בתפלה דהוי דבר פנימי א"צ כ"כ שיהא ניכר ענין הרוב משא"כ באכילה שהוא בבחי' תיקון החיצוניות צריך שיהא ניכר הרוב גם בחיצוניות.

ביאור מימרא מהרה"ק מרוז'ין זי"ע במעלת האכילה על התפלה

[ו] ואמנם יש לידע שאף שאמרינן הכא שהאכילה היא בבחי' החיצוניות לעומת התפלה הרי אשכחן מימרות מצדיקים שהפליגו בערך האכילה אף מעל התפלה, ולמשל דברי מו"ר הרה"ק מקרעטשניף זי"ע שאמר בשם הרה"ק מרוז'ין זי"ע שאכילה גבוה מתפלה שהרי באכילה זו הזקן עכדה"ק, וביאור הענין י"ל עפ"י מה דא"י מהאריז"ל ובכוונות האכילה דהרש"ש שבכוונות דאכילה מכוונים באח"פ דא"ק, וא"י מהגר"א שאח"פ דא"ק היינו דיקנא דא"ק, משא"כ בכוונות התפלה לא אשכחן כוונות בדיקנא דא"ק, וזהו מעלה דהאכילה שזו הזקן היינו שנוגע האכילה עד מקום העליון – דיקנא דא"ק,

ביאור הענין עפ"י דברי התו"ח

[ז] והביאור בזה עפ"י מש"כ התו"ח שאף שהאכילה היא בבחי' חיצוניות, מ"מ הרי היא חיצונות של הדרגה הנעלית יותר מהפנימיות דהתפלה שקודמת לאכילה, היינו שהאכילה שאחרי התפלה היא תיקון החיצוניות של הדרגה שמעל הדרגה הקודמת שתוקנה בפנימיות בתפלה, וזהו בבחי' מה דאשכחן כנ"ל דבאכילה מכוונים באח"פ דא"ק, שכוונת דאח"פ דא"ק הוא בבחי' חיצוניות דא"ק, והיא גבוהה מכוונת הפנימיות שבתפלה שלא היתה במדרגה דא"ק, [ולכן אשכחן מצדיקים כהרה"ק ר' אייזיק מזידיטשוב זי"ע שאמר שיש למסור הנפש לעשות טיש יותר ממסוי"נ על התפלה, והיינו כנ"ל דהאכילה נעלית יותר אף שהיא בחיצוניות, (ונזכיר בדרך אגב שאף שהרה"ק ר' אייזיק אמר כנ"ל שיש למסור נפש לעשות טיש מ"מ בפועל היתה הנהגת הטיש שלו וכן תפילתו במהירות רבה, ולעומתו בן דודו הרה"ק ההיכל הברכה מקאמרנא זי"ע היה דרכו להאריך הרבה בתפלה ובעריכת הטיש, ובאמת להרה"ק ר"א מזידיטשוב היו אלפי חסידים

ולהרה"ק מקאמרנא היה מיעוט חסידים, ופעם אמר הרה"ק מזידיטשוב להרה"ק מקאמרנא, בטעמו של דבר, שהיות שאני מתפלל מהר ואוכל מהר כמו בעלי בתים, היינו אנשים פשוטים, ע"כ כל הבעה"ב נמשכים אלי היות שאני מתנהג כמותם, ויש לי גם זמן פנוי לקבלם היות שאני מאריך בתפלה ובאכילה, משא"כ אתה שמתפלל ואוכל באריכות כמעשי רבי אין הבעה"ב נמשכים אליך וגם אין לך זמן עבורם, ואמנם הטעם הפשוט לענין הנ"ל היה מחמת ריבוי המופתים שהיה מראה הרה"ק מזידיטשוב להבאים אליו שע"כ נמשכו אחריו לאלפים, אך הטעם העמוק בענין זה קבלתי מא' מגדולי ברסלב שליט"א (בהקדם מעשה מהרה"ק ר"מ מפרימשליאן ז"ע כשהיה אצלו ההיכל הברכה שאכ"מ להעתיקו) שתפקידו של הרה"ק מקאמרנא היה להשפיע לדורות דרך ספריו הק' והגבוהים שחיבר, וע"כ סיבב ה' שלא יהיו אצלו ריבוי חסידים שיפריעו אותו מעבודת הקודש הגבוהה הזאת של כתיבת ספריו הק', שמבאר בהם כידוע כל דרכו של רבינו הבעש"ט הק' זי"ע].

ח) ונעתיק עוד חלק מדב"ת שאמר מו"ר בזמנו על דף זה (בתוספת וביאור)

מדוע הראה אביי אל השמים ורבה אל הגג (וביאורים נוספים בהנהגותיהם דאביי ורבה עפ"י שרשם העליון)

בגמ', אביי ורבה הווי יתבי קמיה דרבה אמר להו רבה למי מברכינ אמרי ליה לרחמנא ורחמנא היכא יתיב רבא אחוי לשמי טללא אביי נפק לברא אחוי כלפי שמיא אמר להו רבה תרויכו רבנן הויתו וכו'.

ביאור הא דרחמנא היכא יתיב היינו בבחי' ההתגלות

א] שמעתי ממו"ר הרה"צ רנ"ד"ק שליט"א דכבר מקטנות יש לחנך התינוקות וללמדם שהקב"ה נמצא בכל מקום [ובספרי חסידות חב"ד מובא שבעצמות אוא"ס לא היה צמצום והסתלקות כמו שרואים במוחש שאף קטנים שאינם בני דעת מקבלים הענין שהקב"ה נמצא בכל מקום ואכמ"ל], ורבה שאל להם היכא יתיב קוב"ה, כלומר היכן ההתגלות כבודו ית' בבחי' עולם הכסא, שהוא עולם התגלות כבודו ית'. וע"ז הראו כלפי מעלה, דאף דכתיב (ירמיה כג, כד) "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא" אעפ"כ יש בחינה של התגלות דכבודו דהיא בעולמות העליונים דייקא ולא בעוה"ז שכולו הסתר.

שורש דאביי ורבה בספרי העליונות, אביי-יסוד, רבא-מלכות

ב] ולבאר פנימיות החילוק בין התשובות דאביי ורבה, מדוע הראה אביי אל השמים ורבה אל הגג, כתב בהדרת קודש (נישואין סי' לא) שרבא היה לו אב והיה סמוך על שולחנו, ונמצא שקיבל את השפע משמים ע"י אמצעי שהוא אביו, ולכן הראה לתקרה, כלומר רמוז יש בדבר שהשפע שהוא מקבל אינו באופן ישיר אלא ע"י אמצעי, אך אביי היה יתום, וקיבל השפע משמים בלי אמצעי והפסק, ולכן יצא לחוץ והראה לשמים, לומר שהוא כביכול סמוך על שלחן אביו שבשמים. [ועל פי זה כתב סמך למנהג להעמיד חופה תחת כפית השמים, לרמוז שעתה עוזב הוא את בית אביו, כמו שנאמר 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו', ומעתה ואילך אין לו לסמוך אלא על אביו שבשמים].

ויש לבאר עוד הענין עפ"י פנימיות בהקדם שורש הפנימי דאביי ורבה, דאביי הוא בחי' יסוד דדוכרא (ובפרטות יותר, בחי' חיצונית יסוד דדוכרא) ורבה בחי' יסוד דנוק' (ובפרטות, בחי' פנימיות דנוק') [ובקיצור אביי בחי' חיצונית היסוד ורבה בחי' פנימיות המלכות], וכדאי מרבינו הארי"י (שער הגלגלים, הקדמה לד) דאביי ר"ת אישר ב'ך ירוחם יתום, שאביי היה יתום מאמו, והיסוד הוא יתום מאימא, ד"אימא עד הוד אתפשטת" ולא ליסוד, וכיון שאביי בבחי' יסוד לכן לא היתה לו אם. ורבה הוא אותיות בא"ר רומז לספרי מלכות דאצ"י שכוונת לתוכה כל הספרי כדי להשפיע ממנה לתחתונים כמו באר שכוונס בו כל המים [ועוד, דרבא בגימטריא שמות הק' הו"י"ה אה"י"ה אלקיים אדני (ע"ה"כ והתיבות), רמו לספרי המלכות כשהיא בשלמותה, כדאי בכוונת דיהא שמייה רבא, עי"ש].

היסוד עולה ביושר לשמים והמלכות בבחי' הבית והא דהלכתא כרבא

ג] והנה ספרי היסוד (יסוד דדוכרא) נקרא מגדל הפורח באויר, שיש בכוחו לעלות גבוה מאוד ביושר עד למעלה (שיסוד עולה לכתר בסוד משכיל לאיתן כדאי מהארי"ז"ל, וכמו שרואים בגשמיות בענין חוט השדרה המחבר ועולה ביושר מהיסוד עד המוחין העליונים) וזה מרומז במה שאביי הראה לשמים, ורבה בבחי' ספרי המלכות, שבסוד המחיצה והפרסה והכלי, שיש מחיצות אין קץ, בסוד מלכות מלכות כל עולמים, לכן הראה לגג הבית המפסיק שמורה ומרמוז על ענין זה [וכן הבית בכללו שייך לספרי המלכות, שהבית כונס הכל לתוכו].

ולכן אביי ורבה הלכתא כרבא (ברכות לט:), דספרי היסוד דאביי עולה למעלה לשורש ואינו מובן למטה בעוה"ז, וספרי המלכות משתווה יותר עם פשוט והנהגת העוה"ז.

הא דאביי מלקט דעות שונות ומאחדם לחד שיטתא

ד] וזה גם הביאור בהא שבי"ב מקומות בש"ס מלקט אביי שיטות שונות ומאחדם דכולהו סי"ל בחד שיטתא⁽¹⁾ (עיינן במסורת הש"ס) דזה ענין ספיי היסוד שעושה שלום ומאחדת הספיי, דאף שאינם דומים זל"ז הרי בכח של ספיי היסוד מוצאים דבר המשותף המאחד כולם כאחד (וכדאי ברין נדרים י. דאין הוונה דאמרו דבר אחד ממש, אלא שיש סברא המשותפת ביניהם).

בביאור מהות חידושי אביי וחידושי רבא, והעדיפות ללמוד אצל רבא

ה] וכן נראה בכל הש"ס דכל חידושי אביי נוטים הם לעמקות, ואינם מובנים כ"כ בשכל הפשוט, (דאביי היה תלמידו של רבה המכונה עוקר הרים בפלפולו - ברכות סד.) ודברי רבא נוטים יותר לפשטות ובקיאיות (דרבא תלמידו דרב יוסף המכונה סיני לגודל בקיאיותו), ופנימיות הענין דסליקו דיסודא דז"א (יסוד דדוכרא) עד אבא ואימא, ולכן אביי דהוא כח היסוד הוא עמוק מאוד, ורבא דבחי ספיי המלכות כוחו גדול יותר בפשט, שכנגד עולם העשיה (בחלוקה דפרד"ס לאביי⁽²⁾) [וזה גם נרמז בשם רבא שהוא אותיות באר מלשון באר היטב היינו פשט המתבאר כראון].

[והא דמצינו בגמי' (ב"ב כב:) אדמגרמיתו גרמי בי אביי תו אכלו בישראל [שמינא] בי רבא, כלומר, עד שאתם הולכים אצל אביי לגרם עצמות כלומר ללמוד שלא לשובע, בואו ולמדו הלכות צהובות מרווחות אצל רבא (רשי"י), י"ל דעבור סתם תלמידים עדיפא להו ללמוד בדרך הפשט שהוא דרך החיצוני המתקבל ונקלט היטב כבשר טוב ושמון, משא"כ דרך אביי העמוק שהיא דרך היסוד העולה עד העצמות, דבשר הוא בחיי המלכות בסוד סומקא ודין, ועצמות בסוד טוב החכמה (כנודע בסוד החלוקה דעור בשר גידין ועצמות)].

נתינת רבא שמות לחכמים ודקדוקו בלשון המקרא ובלשונות התפלה

ו] ובה מובן מה שרבא היה רגיל לתת שמות לחכמים כמו שמצינו בתשעה מקומות בש"ס⁽³⁾, שנתינת שמות הוא ענין השייך לספיי המלכות, שהיא קובעת את הצורה והשם החיצוני.

וכן מצינו בכמה מקומות בש"ס⁽⁴⁾ שרבא דורש לשון המקרא ושואל למה לי דאמר רחמנא וכו', שמקרא הוא כנגד עולם העשיה - שכנגד ספיי המלכות (וכדאי בכוונות חוק לישראל וכנודע), וכן מצינו אצל רבא שמקפיד על לשונות התפילה⁽⁵⁾ שתפלה בבחי' ספיי המלכות כנודע.

הא דלייט עלה אביי בכמה מקומות בש"ס

ז] ויש להוסיף לבאר עפ"י מה שמצינו בחמשה מקומות בש"ס⁽⁶⁾ שדרך אביי להשתמש בקללות "לייט עלה אביי", וי"ל ההסבר בזה עפ"י מש"כ שאביי בבחי' היסוד שבנינו מספיי הבינה (כמש"כ כמ"פ בסוד דקונה שמים - ז"א - בתבונה, ובסוד אשה - בינה - כי תזרע וילדה זכר - ז"א), והנה מהבינה ישנה יניקה לדיני הבינה שהוא בסוד מול שבתאי (שאחו בו"ק דבינה) שענינו קללה, (עיי' זוהר ח"ג דף רכו.; רעט.; ועיי' קה"י ערך שבתאי ואור עינים ערך שבעה כוכבי לכת), אך כשהקללה מגיעה עיי' הצדיק יוצא ידי"ח העונש עיי' קללות הצדיק בסוד "כשיש דין למטה אין דין למעלה" (שופטים רבה פ, ה), ועיי' דברי זוהר (פ"י וישב ח"א דף קפ"ד ע"א) דאית רוגזא דאיקרי ברוך, והיי' קללות דאביי הם בבחי' דין דעולם הבינה הרוחץ את האדם כאימא הרוחצת צואת בנה.

ביאור ענין מול שבתאי ושייכותו לשב"ק

ח] וביתר ביאור, דהנה מול שבתאי משבית כל דבר (דשבתאי הוא ו"ק דבינה בסוד דיני הבינה, ועיינן במפרשי ספר יצירה שהנולד ממול שבתאי מקלקל כל דבר ומביא קללה), אך מי שזוכה להעלותו לקדושה הרי הוא משבית כל עניני לבושי העוה"ז ומגלה עצם האור, וכמו בשבת ששולט בו בתחילתו מול שבתאי, שע"כ נוהגים הרבה שלא לקדש בשעה זו וכדאי, ועיי' אי' (עיינן ברבינו בחיי שופטים, ועיינן זוה"ק רע"א מהאימנא ח"ג דף רע"ב ע"ב, זו"ח יתרו דף ל"ז ע"א) דגויים יש להם עצבות ויללה וקללה בשב"ק, דמתגלה אצלם בחיי הקללה דשבתאי, וכן יהודי העובר עבירות חיו ונופל תחת המול נופל בשב"ק בעצבות גדולה יותר מימות החול (כדמשמע בתקו"ז תקון מח), אך בניי השומרים קדושת שב"ק זוכים שיתגלה אצלם בחיי שבתאי למעלותא שכל דיני העוה"ז יושבתו מהם בשבת, וזוכים לאור והעונג הפנימי. [וזהו פנימיות הטעם של אלו שאין חוששים לקדש שעת שלילת מול שבתאי, דאדרבא בקידוש דשבת מתגלה בחיי מעלותא דשבתאי כנ"ל].

הא דברכו את ראב"ש בלבושים של קללה

ט] [ויש לפרש בזה הא דמו"ק ט.; דשלו רשבי"י את בנו ר"א לקבל ברכה מאותם אנשים של צורה תלמידי רשבי"י, וברכוהו בלבושים של קללה, ועיינן, ופיי' הי"ל י"ל הביאור שרשבי"י בבחי' ספיי החכמה ור"א בנו ספיי הבינה (ועיי"כ המקום המעולה בציון רשבי"י הוא המקום שבין ציוני רשבי"י ור"א בנו שעיי' הקשר שביניהם זוכים לדעת הפנימי, והספרדים הקרובים יותר אל בחיי הסוד השיגו מעלת מקום זה, והאשכנזים הנוטים יותר אל הפשטות מעדיפים המקום שנראה בו רק ציון רשבי"י שבבחי' החכמה שלמעלה מהבינה (דרי"א), וכיון שר"א הוא בסוד הבינה הוצרכו אותם אנשי צורה (שבסוד החכמה) להמתיק ענין הקללה החיצוני ששייך למולו (דבינה בבחי' מול שבתאי שבסוד הקללה בחיצוניות, וכנ"ל), ולגלות הדרך שאף הקללה נהפכת ומגלה האור והברכה הפנימית וכנ"ל].

בחי' הבעש"ט הק' ותלמידו המגיד הגדול

י] והבעש"ט הק' זי"ע רימו על עצמו שהוא בחיי אביי, וכמובא מעשה (סיפורים נראים לר"י מקידון) שדרש הבעש"ט לפלול עמוק במשך שלש שעות עד שלא יכלו הלומדים הגדולים להבינו עד תומו ואמרו בהתפעלות הויות דאביי ורבא שמענו פה, נענה ואמר להם הבעש"ט דזה הויות דאביי דייקא, היינו כנ"ל דהויות דאביי היו עמוקות מאוד ובלתי נתפשות בבחי' היסוד שעולה עד לשמים ואינו נתפש כנ"ל, ואמנם בנין היסוד מספיי הבינה כנ"ל, ומובן עפ"י הנ"ל הא דחיצוניות דרך הבעש"ט בבחי' ספיי הבינה בחיי לימוד דרכי

¹ כגון שבת סה. - כולוהו ס"ל מה שאדם מתבייש לא מטלטל, קידושין סב. - כולוהו ס"ל אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, ב"ב עח. - כולוהו ס"ל מוכר כל תשמישיו עימו, ב"ב קסה. - כולוהו ס"ל מראה מקום הוא לו, ועוד בזבחים מז., פסחים לב., ב"ק נט., נדרים י., שבת קלח., שבת מד., ערובין יד., זבחים כד. (וכמובא זה בספר קובץ יסודות החקירות השלם עמ' 728).

² סנהדרין ח., פסחים נד., יבמות סד., ב"מ סח., מנחות טא., כתובות פה., ב"ב טז., ב"ב קלג.

³ ב"ק ס., ב"מ סא., ב"מ סא., בכורות מג.

⁴ עיון פסחים נו., ברכות טו., סוכה לה.

⁵ קידושין לג., מ"ק יד., ברכות לט., קידושין טא., פסחים קד.

עבודת השי"ת כאש העולה ממטה למעלה. ועוד יש להעיר, דא"י מהרה"ק מקאמרנא ז"י"ע (במגילת סתרים) שנשמת הבעש"ט היתה מקודם אצל מהרח"ו, וכמו שאמר לו רבינו האר"י י"ל כל חמדת ישראל, לרמוז לו שיש אצלך נשמת רבינו ישראל בעש"ט, והלא ידוע שהאר"י אמר ממהרח"ו שנשמתו מבחי קין בבחי הבינה, והיינו כמו אביו ששייכת נשמתו אל בחי היסוד שנבנה מהבינה, וכן יש לפרש מה שאמר האר"י למהרח"ו שאילו היה יודע גודל נשמתו היה פורח באויר, שזה בבחי ספי היסוד הנקראת מגדל הפורח באויר שיש לה כח גדול לפרוח למעלה, וכמו שמצינו באמת אצל הבעש"ט הק' שפרח ועלה בכל עולמות העליונים והגיע עד בחי רד"א [מסתבר שתלמידו המגיד הגדול ז"י"ע בבחי רבא, וכמובא מרבינו ז"ל (עיין ליקו"מ קמא תורה קסב ובחי מוהר"ן אות שג במעלת תורתו וספרו הק' אות יד) שהעיד על המגיד שהוא בחי ספי החכמה ונרמז בשמו המגיד הגדול, וזהו בחי רבא בחי פנימיות המלכות שבנינה מהחכמה בסוד דאבא יסד ברתא, וה"נ המגיד הגדול שהיה בבחי המלכות דהבעש"ט בנינו ופנימיותו מהחכמה, ואכמ"ל].

בביאור הגירסא שמעשה דידן היה אצל רבא בר רב חנן שהוא בבחי סתם רבא בריה דרב יוסף

[א] ונקטנו בגירסת הגמ' דידן כהגירסא המופיעה בגמ' שהיה המעשה אצל אביו ורבא, ואפי' לגירסת הבה"ג (המובאת בגליון השי"ס וסייעו לה האחרונים, החיד"א, והיעב"ץ, וסה"ד, והרש"ש עיי"ש) דמעשה דגמ' דידן היה אצל רבא בר רב חנן, שאינו רבא דכולהו תלמודא, הרי ג"כ י"ל כנ"ל שגם רבא בר רב חנן היה מבחי המלכות המקבל מהחכמה כמרומו בשמו רבא (באר- מלכות) בר רב חנן – שענין החן (והחנינה שבאה ע"י החן) שייכת לספי החכמה, וכמשי"כ רבינו"ל ריש ליקו"מ בהא שיוסף שזכה לבחי החכמה ולבחי השכל המאיר שבכל דבר (הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו) זכה ביותר לבחי החן, והרי רבא בר רב חנן הוא בבחי רבא דכולהו תלמודא שהוא רבא בריה דרב יוסף, המרמז ג"כ לבחי המלכות הנבנית ומקבלת מהחכמה (כנ"ל דרב יוסף מרמוז על בחי יוסף הצדיק שבבחי החכמה כנ"ל)].

רוב סתם ורובא דמינכר - ב' סוגי הצדיקים

בגמ', ואיהו סבר רובא דמינכר בעינן.

וכן קיי"ל דלענין זימון בשם בעינן דווקא שבעה שאכלו פת דבעינן רובא דמינכר, וצ"ב מדוע לענין תפלה קיי"ל דסגי בששה שלא התפללו וא"צ רובא דמינכר.

וי"ל רמו פנימי בזה, עפ"י המבואר בלקו"מ (ח"ב טו) שיש צדיקים פשוטים שעוסקים בפשיטות בתורה ותפלה ובמעשים טובים, ויש צדיקים אמיתיים גדולים במעלה שאין עוסקים כ"כ בגילוי בתורה ותפלה שהם יכולים לעבוד את השי"ת בכל דבר שבעולם באכילה ושתיה ושאר דברים ומפארים את עצמן בגדולות ונפלאות, וממשיך שם שהצבועים והשקרנים שמפארים עצמם בשקר יונקים הם את כוחם מצדיקים האלו הגבוהים שמפארים עצמם באמת, שמתדמים אליהם השקרנים כקוף בפני אדם, כי מצדיקים הפשוטים אין להם ניקה וכח, עיי"ש באריכות.

ענין החילוק בין נשמות דיוסף לנשמות דוד

[ב] והנה יש לפרש הענין דמתחלק לפי בחי יוסף ודוד, והיינו דהצדיקים דבחי נשמות יוסף דיכר עליהם קדושתן בחוץ, אך צדיקים דבחי נשמות דודו פעמים רבות שאין ניכרת קדושתם מבחוץ כשמואל הנביא שלא הכיר בקדושת דהע"ה עד שאמר לו השי"ת שלא יביט למראהו החיצוני שהוא אדמוני וכו' וכדאי בחז"ל (בראשית רבה פ"ה טג).

והנה כשוראים צדיק שעוסק כל ימיו בתורה ותפלה ומעשי"ט ואעפ"כ אין ניכרת עליו הקדושה, יש לסמוך על הרוב, דכל העוסקים בתורה ותפלה ומעשי"ט על הרוב הינם צדיקים, והא דלא ניכרת הקדושה עליו מבחוץ, יש לתלות הטעם שהוא מנשמות בבחי דוד.

אך בענין הצדיקים הגבוהים המדברים נפלאות על עצמן שעבודתם באכילה ושתיה ועובדים את השי"ת בכל דבר שבעולם ואין ניכר קדושתם מבחוץ, אין שייך לסמוך על הרוב בסתם, שהלא יש הרבה רמאים ושקרנים שמדמים עצמם אליהם ומסוכן מאוד להימשך אחריהם, ולכן בזה צריך שיהא רובא דמינכר היינו שצריך שיהא היכר וגילוי שהוא בבחי הרוב, שענין הרוב מרמז על סוד הצדיק, שהצדיק הוא בבחי ריבוי אנשים.

החילוק בין אם נאספרו האנשים אצל הצדיק לשמוע דב"ת או באכילה ושתיה

[ג] ואמנם בזה גופא (דהצדיק נחשב לרוב) יש ב' הדרכים דיוסף ודוד הנ"ל, דדרך דיוסף הוא בבחי מלמעלה למטה שהצדיק בעצמו נחשב כס' ריבוא אנשים כדברי חז"ל על משרע"ה ששקול כס' ריבוא, ודרך דוד שמתחבר אל הרבה אנשים מישראל כפשוטו ובכוחם מתחזק ועולה מלמטה למעלה, וכאן שאנו מדברים על רוב כפשוטו שנעשה ע"י כמה אנשים ה"ז רמוז על נשמות דוד שצדקתן בנויה על חיבור נשמות ישראל, והלא בנשמות דוד הרבה פעמים אין ניכרת קדושתן מבחוץ, וע"כ הכלל בזה כנ"ל שאם נאספו הקהל אצל הצדיק לחיזוק ענין התורה והתפלה ועבודת השי"ת בפשטות, בזה די ברוב סתם, שיש לסמוך על הרוב שאלו העוסקים בחיזוק ענין עבודת השי"ת בתו"ת בפשטות הם צדיקים, כעין הדין שלענין הצטרפות למנין לשאר דברים שבקדושה מספיק רוב סתם, אך אם אסיפת האנשים הוא לצורך אכילה ושתיה שם צריך שיהא "רובא דמינכר" לרמוז שצריך שיהא היכר דמיירי בצדיק אמת ולא בשקרנים ורמאים.

הצדיקים שלא אמרו תורה בשולחנם היו בבחי שבעה – ספי המלכות – שמביא יראה לקבל עומ"ש

[ד] ואף שצדיק אמת הוא קוה"ק ונעלם מעלתו האמיתית מהבריאה וע"ד פירוש רבינו"ל על מאמר חז"ל (ידים פ"ג משנה ה') שיר השירים קודש קדשים, דלרוב גדלו ע"כ נעלמת קדושתו, אעפ"כ כדי שלא יטעו אחרי השקרנים, וכדי שהרוצה לידע מי הוא צדיק האמת יוכל למצוא, עושה השי"ת קצת היכר וגילוי שיוכל המחפש באמת להבחין ולראות בעין האמת קצת היכר וגילוי על הצדיק אמת.

וזהו הרמז בדין דלענין צירוף לדברים שבקדושה די ברוב סתם של מתפללים, ולצירוף לאמירת שם אלקינו בסעודה דאכילה ושתיה (היינו לגלות קדושת השם של מעשי הצדיקים שעובדים השי"ת באכו"ש) בעינן רובא דמינכר שיהא היכר וגילוי קצת על קדושתם, וכנרמז גם במנין שבע שמרמוז על ספי המלכות שענינה מרמז על גילוי לחוץ. וה"נ אצל שולחן הצדיקים הנ"ל שלא היו אומרים דב"ת בשולחנותיהם מ"מ היה ניכר ענין היראה והקבלת עומ"ש שהיה שורה בשולחנם.

בסעודתא דחקל תפוחין קדישין

בעניני הפרשה

מדוע דייקא פר' נצבים היחידה בתורה שמתחלקת לשנים

ט] שאל א' התלמידים מהו הענין דדייקא פר' נצבים היא הפרשה היחידה בתורה"ק שמתחלקת לפעמים לשנים, [וכמש"כ הרבה ראשונים (רמב"ם בסדר תפלות כל השנה ד"ה המפטיר בנביא, הראב"ה מס' מגילה סי' תקצה, ורש"י בפרדס הגדול – ספר האורה סי' י"ב, ומחזור ויטרי ח"ב הל' ס"ת סי' תקכב, וכ"כ הגר"א על תקו"ז תיקון יג דף כט ע"ב ועיי"ש בבאר לחי רואי שמפרש עפ"ז את הסימן שכתבו ע"ז בטור ושו"ע סי' תכח "בג המלך – פת וילך" שכשחל ר"ה ביום ב' וגי פותתים את פרשת נצבים כמו פתות אותה פתים) שבאמת נצבים וילך הם פרשה אחת, אלא שבשנה כזאת מחלקים פרשה זו לשנים, ובזה יישב החיד"א (בספרו דבש לפי מערכת פ' סק"ג), את הקושיא שהקשו רבים על דברי הזוה"ק ותקו"ז בהרבה מקומות (כגון וירא דף קנד ע"ב, ויקהל רו ע"א ועוד רבים), שיש ג"ן סדרים בתורה שעלה איתמר ג"ן נעול אחותי כלה, והלא במנין שלנו ישנם נד פרשיות, ועפ"י הנ"ל שנצבים וילך הם פרשה אחת אתא שפיר [וישנם תירוצים נוספים כגון שזאת הברכה הנקרא בשמח"ת אינו נחשב, או שתרומה תצוה נחשבות לאחת לכבודו של משרע"ה שלא נזכר שמו בפר' תצוה, או שויגש ויחי הו' פרשה א' מדחזינן שאין הפסק ביניהם, אך התירוץ שיש לו יסודות האיתנים ביותר עפ"י הרבה ראשונים כנ"ל הוא התירוץ הנכ"ל שנצבים וילך הם פרשה א', וא"כ צ"ב הענין שדייקא פרשה זו נצבים מתחלקת לשנים, שלא אשכחן כוותיה בשום פרשה.

דברי הגר"א שפר' נצבים כנגד מאה שנים דידן

י] ותירץ מו"ר עפ"י דברי הגר"א (המובא בהקדמת ים החכמה תשעב), שחומש דברים הוא כנגד האלף שנים דידן, ולפ"ז יוצא שפר' נצבים היא כנגד המאה שנים דידן (משנת ת"ש עד שנת ת"ת), והלא באמצע המאה שנים דידן היתה שנת תש"ן, שאז חל חצות היום דאלף השישי (עפ"י החשבון שאלף שנים יומו של הקב"ה), שמאז מתחיל בחי' אחרת וחדשה לגמרי, וכמו שעורר בזמנו כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש ז"י"ע על שנה ההיא שמתחיל ממנה שלב חדש בהכנה לגאולה (ואז נפלה מלכות הרשעה של הקומניסטים ברוסיה שהיה שלב בביטול הרע מהעולם המכין את העולם לגאולה), כידוע דברי הגמ' בפסחים על א"ך חילק דקאי על חצות דערב פסח, וה"נ חצות דעש"ק מחלק היום, וע"כ מתחלק פרשה זו לבי', ומתחלק דייקא בתיבות וילך משה, להורות שמשנת תש"ן מתגלה ענין ההליכה והעליה של משרע"ה לאר"י, ויש לקשר זאת להא שבשנת תש"ן חזר הקיבוץ הגדול של אלפים מבניי שבאר"י על ציון רביז"ל באומן, והנה אי' קבלה בזה ממוהרנ"ת ז"י"ע שלכל א' וא' שנוסע לציון רביז"ל יהא לו בזה חלק בקץ הגאולה, וכמש"כ בזה ראב"ן שזה בסוד ד'ויקח משה את עצמות יוסף עמו', ויש לפרש הענין שזה במיוחד קאי על בניי באר"י שאחרי ההשתטחות על ציון רביז"ל עולים לאר"י ובזה מעלים עמם ניצוצי נשמת רביז"ל לאר"י, שבעליה זו דנשמת רביז"ל לאר"י מתקרבת הגאולה, וכמש"כ ע"ז בהקדמת ים החכמה

שנה זו שענין הליכה זו דנשמת הצדיק שעולה לאר"י להתגלות בצולמא דהגון לה יש קשר לענין הגאולה, וזה יש לרמוז ברמו דאתם נצבים וילך משה, שהוא ר"ת אומן, ומחלקים ב' הפרשיות לב' להורות על חלוקת המאה שנה לשנת תש"ן, אז התחיל בפועל ענין הולך משה לאר"י כנ"ל, שמשנת תש"ן חזר הקיבוץ הגדול על ציון רביז"ל בר"ה באומן ע"י אלפים מבני אר"י שבה התחילה העליה של נשמת הצדיק לאר"י שבעליה זו מתקרבת ומופיעה הגאולה ברחמים בב"א.

בענין ההתקשרות לרביז"ל באומן ובאר"י

יא] ושאל אי התלמידים עפ"י מה שדיבר מו"ר כמ"פ לאחרונה שהזוכה להתקשר לנשמת רביז"ל באר"י (ובפרט בירושלים עיה"ק) הר"ז יותר גבוה מהמתקשר לרביז"ל באומן (שבחו"ל ההתקשרות לדרגת הבינה דרביז"ל ובאר"י ובפרט בגליל לדרגת החכמה ובירושלים עיה"ק לדרגת הכתר), שלכאוי לפ"ז עדיף להתקשר בר"ה לרביז"ל באר"י וכו' וענה מו"ר שבכ"ז אין לקבוע כללים בזה, שא"א לומר לזולת מה לעשות, שיתכן שהזולת לפי תקון הנצרך לו מוכרח להתקשר דוקא לבחי' דרגת הבינה שבחו"ל, וכן יתכן שההתקשרות לדרגת הבינה שבחו"ל של אחד תהא יותר גבוהה מההתקשרות של השני אל הכתר והיחידה דרביז"ל באר"י, שההתקשרות אל דרגת הבינה של זה שבחו"ל נעשית יותר בפנימיות הלב (והוי בבחי' בינה דכתר) משא"כ זה שבאר"י התקשר אל כתר דרביז"ל רק בחיצוניות ופחותה מעלתו, וע"כ העצה היחידה בזה כמו שהבאנו במאמר ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם (שבים החכמה תשעג) בשם הר"י קארדונער זצ"ל שכשהיה לו שאלה זו האם לנסוע לאומן לר"ה כשנזדמן לו מניעה רוחנית צעק הרבה לה' כמו שקיבל מרבו הר"מ ברסלבער זצ"ל (שקבלה ממוהרנ"ת שקיבלה מרביז"ל) וכן הוא הדרך האמיתי לכל אחד בענין זה.

במצות כתיבת ס"ת להועיל לקירוב הגאולה

יב] דיבר על מעלת מצות כתיבת ס"ת המופיעה בפרשתינו (ועתה כתבו לכם את השירה הזאת), דידוע דהרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זי"ע כתב ס"ת לקבלת פני משיח, וכן חתנו אדמו"ר הרמ"מ מליובאוויטש זי"ע עסק הרבה שכל ילדי ישראל יהא להם כל אי אות בס"ת, וביאר מו"ר הענין, דהיות שמצות כתיבת ס"ת היא המצוה האחרונה בתורה הרי זה מורה שיש למצוה זו שייכות מיוחדת אל התכלית והסוף דהגלות ע"י משיח צדקינו ומועילה מאוד מצוה זו אל קירוב הגאולה, וע"כ הרי"צ כתב ס"ת לקבלת פני משיח, וכן הוסיף אדמו"ר הרמ"מ, שכל עבודתו בעלמא דין היתה לזרז ולמהר ולהחיש גאולתינו ופדות נפשינו לעסוק בענין זה עם ילדי ישראל, שיש לכל ילד הארת בחי' משיח, כדאי' בחז"ל עה"פ אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן וע"כ מסוגל ביותר לקרב ביאת המשיח ברחמים ע"י שקיימו תשב"ר מצוה זו דכתיבת ס"ת.

עוד סגולות דמצות כתיבת ס"ת

יג] עוד אמר מו"ר שכתבת ס"ת מסוגל ליראה (מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה), וכדאשכחן בענין הס"ת דהמלך דכתיב ביה 'והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו, למען ילמד ליראה את ה' אלקיו לשמר את כל דברי התורה הזאת וגו', וה"נ איכא למילף מהכלל אל הפרט שגם ס"ת של כל יחיד מסוגל לכך, [עוד מובא מרביז"ל שמצוה זו מסוגלת לעשירות, ובספה"ק מובא עוד שמצוה זו מסוגלת ביותר לחשוכי בנים שיזכו לזש"ק, שנעוץ סופן בתחילתן שמצוה האחרונה בתורה נעוצה במצוה ראשונה שבתורה של פרו ורבו], והזכיר א' מהנוכחים (מתלמידיו המובהקים של הרה"ק ר' אשר פריינד זצ"ל שמגיע בקביעות למו"ר), שרבו הרה"צ ר' אשר (שבמוצאי יוהכ"פ השתא עשר שנים מהסתלקותו) כתב בחייו י"ג ס"ת (כמשרע"ה) אך לא עשה אף לא' מהם הכנסת ס"ת בפומבי כנהוג (כדרכו שהיתה עבודתו כל ימי חייו בענין שפלות וענוה וכו'), אלא הכניסם לביהמ"ד ביחידות ובהצנע – ז"ע.

פירוש דברי רביז"ל בלקו"מ עפ"י דברי השם משמואל בפרשתינו

יד] הקריא מספה"ק שם משמואל בסוף פרשתנו (וילך ושב"ת תרפ"א) שמפרש את תיבת ולך משה, דהיינו שהלך מלמעלה למטה, ומפרש ומחדש שכמשרע"ה היה מדבר לבניי היה מוריד עצמו ממדרגתו עיי"ש, ועפ"ז פירש מו"ר שכשדיבר משרע"ה לבניי היה מסיר המסוה מפניו, ולכאוי' הלא לא היו יכולים בניי להביט בפני משה ללא המסוה, אלא הביאור ע"פ השם משמואל הנ"ל שכשהיה מדבר אל בניי היה מוריד עצמו אליהם ובוזה היה נחלש האור שעל פניו, ויש להסמיק לזה את דברי רביז"ל בלקו"מ (תורה יג אות ו') שישנם ב' שכליים של החכם שמוריד תורה, שכל אחד של קיבוץ הנפשות, ושכל שני שמעלה אותם למעלה ומוריד על ידם תורה בבחי' ויורד עוז מבטחה, עיי"ש, ויש לפרש ששכל הראשון הוא בבחי' מוחין דיניקה, ושכל השני הוא בבחי' מוחין דגדלות, (בבחי' ו"ק וג"ר), וזה מתאים עם דברי השם משמואל שכשהצדיק מדבר אל בניי הרי הוא צריך מקודם להוריד עצמו אליהם וזהו בבחי' שמוריד עצמו למוחין דיניקה כנ"ל, שרק עיי"ז יכול לקבץ אותם (שכשהצדיק במוחין דגדלות הרי הוא מרומם מהעם ואין יכול לקבץ אותם).

בקידושא רבא

ביאור שבועת אשת העני אל הבערגר

טו] הקריא מספה"ק סיפו"מ במעשה מבערגר ועני (מעשה י') מגודל המסירות נפש שעשה הבערגר להציל את העני (כמובא שם באריכות) עד שכ"שראתה האשה גודל המסירות נפש שהיה לו בשבילה והצרות שסובל בשבילה נשבעה בה' שכל המזל שיש לה, אפשר יש לה איזה מזל, שיהיה לה איזה גדולה והצלחה, שיהיה כל הצלחה שלה לא נמנע מאיתו, ואם ירצה לקח לעצמו כל הצלחה וגדולה שלה והיא תישאר כמקודם לא יומנע ממנו כלל", עיי"ש בארוכה, וביאר הענין על פי פסוקי אשת חיל מי ימצא כו' בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר וגו', דקאי

הפסוקים על השגת השכינה, שמי שזוכה לבא ליקרא בבחי' בעלה דמטרוניתא הרי לא יחסר לו שום דבר כלל, ולזה זוכים ע"י המסייני על חיפוש האמונה והיחוד, שע"י שהאדם מוסר נפשו לחפש ולדרוש בכל לבו ונפשו רק אחרי השגות האמונה והיחוד ואינו נותן מנוחה לנפשו יומם ולילה מלדרוש אחרי האמונה (בבחי' שבועת דוד המלך ע"ה אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה' וגו') וכדברי בעל התניא שהצדיקים מוסרים נפשם לבטל בלבם בכל עת את מציאות העוה"ז ולחיות עם היחוד להרגיש אך ורק את מציאות ה', ואוא"ס הממלא באמת לאמיתו את כל החלל הפנוי, שאין עוד מלבדו ואפס זולתו וכו', הרי בזה זוכה לבטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר, שהשכינה מסייעת בידו להביא אותו לכל המדרגות שצריך לבא, ובבחי' מה שנשבעה אשת העני שנשבת בגלות אצל הגויים המרמזת על השכינה שנמצאת עתה בבחי' עניות ושפלות ודלות שאין מחשיבים בעולם את האמונה והיחוד עד שנפלה ונשבת בבחי' נפילת המלכות לבין הקל"י וכו', והבערגיר שמרמז על הצדיק שמוסר נפשו להציל והגביה את השכינה, וכמו שמפרש ע"ז בנהרי אפרסמון, שבערגיר מרמז על שורש מלכות בית דוד, שהוא ר"ת בועז, עובד, רם, גואל, ישי, רות (שמהם נולד דוד – משיח שמסר נפשו על הרמת השכינה כנ"ל), ונשבעה לו השכינה שלא תמנע ממנו שום טובה וכל גדולה והצלחה שלה תהא בעבורו.

קושי המבחנים שיש למעלה והעונשים שעליהם

טז] והזכיר את דברי הח"ח זי"ע על הפסוק נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ, שלמעלה בשמים יש מבחנים קשים לכל אחד, וכדאי בחז"ל (מדרש משלי פ"י) "בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה, הקב"ה הופך את פניו ממנו, ומצירי גיהנם מתגברים בו כזאבי ערב, והם נוטלין אותו ומשליכין אותו לגיהנם, בא מי שיש בידו שני סדרים או שלשה, הקב"ה אומר לו, בני כל ההלכות למה לא שנית אותם, אם אומר להם הניחוהו מוטב, ואם לאו עושין לו כמדרשו ראשון ראשון, בא מי שיש בידו הלכות, אומר לו בני תורת כהנים למה לא שנית שיש בו טומאת שרצים טומאה וטהרה טומאת נגעים וטהרת נגעים, טומאת נתקים וטהרת נתקים טומאת בתים וטהרת בתים טומאת זבין וטהרות זבות טומאת לידה וטהרת לידה טומאת מצורע וטהרת מצורע, סדר וידוי של יום הכפורים וגזירת שוה ודימי ערכים וכל דיני ישראל שהן דנים מתוכו, בא מי שיש בידו תורת כהנים, הקב"ה אומר בני חמשה חומשי תורה למה לא שנית, שיש בהן קריאת שמע, תפלין ומזוזה, בא מי שיש בידו חמשה חומשי תורה, אומר לו הקב"ה למה לא למדת הגדה, ולא שנית וכו", עיי"ש בארוכה, ואי"ז כמו בעוה"ז שיש מבחנים כמו מפעל הש"ס וכדו' שאם יודעים הרי טוב ואם לא יודעים לא נענשים, שלמעלה הרי זה מר וקשה הרבה כשאין יודעים במבחן כדאי שם במדרש הנ"ל, (וכן הזכיר מבחנים הקשים שיש לצדיקים שרוצים להכנס בהשגות העליונות ולהכנס להשגת ואור החשמל וכו'), וזהו נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ, שכאן בעוה"ז יכולים ליקרא בעל תורה ברמיה וכמו אותו עם הארץ שידע קצת לוח שנה והיה בכפר של בורים מופלגים והכתירו אותו לרב עליהם היות שידע לומר מה הפטרה שצריך

לקרוא השבוע, ומתי המולד וכדו', אך כשנזדמן ע"ה זה למסיבת גדולי תורה אמיתיים בושה וכלימה תאחזנו, והי"נ נודע בשערים בעלה – בעל תורה בשבתו לעתיד עם זקני ארץ, גדולי תורה האמיתיים.

העצה דבטח בה לב בעלה

יז] וע"ז נאמרה העצה שלא להסיח דעתו מהאמונה ויחוד ה' והבטחון בו שבוה זוכה לבטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר, "שלל" גימ' ש"ס, שהשכינה תבא לסייע לו לידע בידיעת הש"ס ולענות במבחינים העליונים כראוי, והמשל לזה בעוה"ז מרבי לתלמידים שעושה להם מבחינים, לבדוק ידיעתם ולרזם להרבות בשקידה וחזרות וכו', אך אם הוא רבי שחפץ באמת בטובת והצלחת התלמידים ורואה באיזה תלמיד שהוא באמת נאמן ומסור אל הלימוד וחפץ באמת להתעלות בתורה וכן משתוקק התלמיד הרבה אחרי הקשר של אהבת רבו, אז הרבי (אם הוא מלמד ורבי אמיתי וטוב) מחפש דרכים איך לסייע לו להצליח במבחינים ולעודדו, שאף אם לפי דרגתו האמיתית של התלמיד אינו עדיין במצב של שלימות הידיעה מ"מ מחמת שרואה שלבו שלם וחפץ בהשגת התכלית יקל בעדו בענין המבחינים שאינם רק אמצעי לסייע אל התכלית, עד שבסוף ע"י עידוד וסיוע המלמד יגיע התלמיד אל התכלית והשגה וידיעה הנכונה, והי"נ "רחמנא לבא בעי" וכשרואה מסירות נפשו של האדם על האמונה והיחוד והבטחון בה' הרי מסייע בעדו ומעלה אותו אל השלימות. הנצרכת לו.

העצה לתשובה ע"י החזק בבטחון הנרמזת ב'עד' ה' אלקיך

חז] ובה מפרש הרה"ק מקוסוב זי"ע (אהבת שלום פרי יתרו) שובה ישראל עד ה' אלקיך, ש"עד" מרמז כידוע על שם הק' אכדט"ם שהוא בגימ' עד, והוא שם הבטחון כדאי מהאריז"ל (שעה"כ שער ו' דרוש ג'), והדרך לתשובה שלימה שיזכה שיהא "ה' אלקיך" זהו ע"י החיזוק בבטחון הנרמז בתיבת 'עד', ומעין זה אי' מהחידושי הרי"ם (הובא בשפ"א פ' שופטים תרל"א) בענין הירא ורך הלבב שחוזר מעורכי המלחמה דקאי על הירא מעבירות שבידו, דכיון שהוא מרגיש את היראה מחטאיו ואין יכול להתחזק בבטחון בהש"י שיקבל תשובתו וימחול לו עליהם הרי צריך לחזור מעורכי המלחמה, שזהו גופא סימן שבאמת לא הזדכך מחטאיו, משא"כ המתאמץ לחזק נפשו בה' אלקיו בבחי' 'ויתחזק דוד בה' אלקיו" (שמואל א', ל) הרי עליו נאמר (תהלים לב) והבוטח בה' חסד יסובבנו ואי' במדרש (ויק"ר פ' טו) דקאי סיפא דקרא על רישא דרביס מכאובים לרשע וע"ז מסיים הפסוק שאפי' רשע הבוטח בה' חסד יסובבנו, והחסבר בזה שעצם העבודה וההתאמצות שמחזק נפשו ולבו להאמין ולבטוח בחסד ה' וטובו, הרי זאת העבודה מזככת אותו ומעלה ומקרבת אותו להש"י ונותנת לו דרכי התשובה עד שראוי לקבל חסד ה' עליו.

ניגון דאדמו"ר משו"א זי"ע על תיבות בטח בה'

יט] וניגון מו"ר הניגון של כ"ק אדמו"ר משומרי אמונים זי"ע (שהיה רוקד בו אחרי הטיש) וצירפו עם התיבות שבתהלים (קאפיטל לז) בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה והתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך (וכן עשה ג"כ בסעודה שלישית שלפני ר"ה ובסעודה ג' שבוע זה), ושאל אי התלמידים מה טעם לחיבור תיבות הני"ל עם ניגון זה דייקא, וענה מו"ר שכ"ק אדמו"ר הני"ל היה מופלג מאוד בעבודת החיזוק באמונה ובטחון בה' בכל מצב ובדרך אביו הק' הר"א ראטה זי"ע שחיבר ספר שומר אמונים על ענין האמונה והבטחון, שעל שם ספר זה נקרא אדמו"ר הני"ל, ועיין בהקדמת ספה"ק שולחן הטהור שכתב בנו כ"ק אדמו"ר משו"א מעשה נורא ונפלא בענין דרגת הבטחון של אביו הרה"ק הר"א ראטה, עד שהיה בידו בחי' הכלי המובא בסוף מעשה א' דספה"ק סיפוי"מ שיכולים להוציא תמיד ממנה מעות כמה שצריכים עי"ש בהדמת השולח"ט המעשה הנפלא בארוכה, וע"כ מתאים לנגן תיבות ד'בטח בה' ורעה אמונה' על ניגון דאדמו"ר זי"ע.

במהות הבטחון

כ] ושאל אי התלמידים על מהות מדרגת הבטחון וכו', וענה מו"ר שכידוע יש בענין הבטחון כו"כ שיטות ואלו דא"ח, שהם כמה מיני מדרגות זו למעלה מזו שישנה במדרגת הבטחון, ואכמ"ל עתה בענין זה, אלא שהוא עתה עסק ודיבר בענין מדרגת הבטחון שבטח בחסדי ה', שידוע ומאמין שה' טוב ומטיב ודרכו ורצונו רק להטיב, וכן יודע ומאמין שה' רוצה להביאו לכל התיקונים והמדרגות שצריך לזכות ולבא אליהם, ובטח בחסדי ה' ורחמיו שיגמור הטבתו ויביאנו אל השלימות הנצרכת לו בכל הפרטים באופן הטוב ביותר בעבורו, ועי"י שמתחזק הרבה בנפשו בעבודת האמונה והבטחון הני"ל מגלה וממשיך ע"ע מדת הטבה זו בהתגלות, כידוע שאמונה לשון גידול – ויהי אומן את הדסה, שע"י החיזוק באמונה עד שמוסר נפשו שלא להתפרד מזאת האמונה שזה כביכול גידול להשכינה, שנקראת אסתר – הדסה, בזה ממשיך ע"ע כל המזל וכל ההטבה שיש לשכינה כני"ל משבועת אשת העני להבערגיר.

בהליכה לביתו

ביאור ענין דוילך משה אל אר"י והאמונה

כא] שאל אי התלמידים מהו 'וילך משה' להיכן הלך, וענה מו"ר שמשרע"ה הלך לאר"י, שהיא ההליכה אל האמונה שהצדיק כל הליכתו היא רק לשם, שאף שכבר נאסרה על משרע"ה הכניסה לאר"י, מ"מ ההליכה לאר"י לא נאסרה עליו, ומשרע"ה כיון בכל הליכה שהיא בכדי לילך לאר"י, שקדושת ההליכה לאר"י היא קדושה גבוהה ועצומה כמו שגילה בזה רביז"ל (חיי מוהר"ן אות רטו) בשבת נחמו האחרונה לימי חייו גודל קדושת הדרך לאר"י, שמשם מקבל הצדיק הגדול חיותו כשהוא בחי' איש פראסטיק הגדול המחיה את כל האנשים הפשוטים, עי"ש דבריו

הנפלאים באורך⁶, וגם אנו אף שכבר זכינו להיות בגופנו באר"י מ"מ אנו ג"כ צריכים לכוין תמיד ללכת אל אר"י, היינו ללכת ולהתעלות בדרגת האמונה שהיא ההליכה אחר השכינה, ובפרט כשהולכים בגשמיות בתוך אר"י הרי יש לכוין שזה יהא כלי ואתערותא דלתתא לעורר בזה שזכה להתעלות וללכת בנשמתו מדרגה לדרגה בהשגת האמונה והדבקות בשכינה הק', וע"י כונה זו הרי כשהולך בגופו באר"י התחתונה הולכת נשמתו ג"כ ומתעלה בעולמות העליונים בהשגת דרכי היחוד והשגת דרכי האמונה שיש בזה דרכים עמוקים ורחבים עמוק מני עמוק וכו' (וכן המתפלל בספה"ק לקוטי תפילות התפלות שיזכה לבא לאר"י היינו שיזכה לבא לאר"י העליונה להדבקות בשכינה שהוא פנימיות קדושת אר"י וכו').

גודל קדושת אכילת פירות אר"י

כב] והזכיר מו"ר ענין קדושת פירות אר"י, שאף על משרע"ה אי בחז"ל וכי לאכול מפריה הוא צריך וכו', היינו שמשרע"ה לפי גודל דרגתו כבר לא הוצרך לסיוע דקדושת פירות אר"י, ומשרע"ה השתוקק לבא לאר"י כדי להשיג שם שלימות מדת ארץ אפים כדאי בלקו"מ (תורה קנה) עפ"י דברי חז"ל (סנהדרין קי"א) היינו שלימות האמונה כמו שמבאר שם רביז"ל⁷, והיה יכול משרע"ה להשיג זאת בכניסתו לאר"י אף לולא אכילת הפירות, אך בודאי שישנה אף עתה קדושה גדולה באכילת פירות אר"י, אף שהב"ח בפירושו לברכת מעין שלש כתב שהיום אין הקדושה דפירות אר"י היינו שאין הקדושה בערך מה שהיה בזמן ביהמ"ק, אך עדיין ישנה קדושה גדולה בפירות אר"י בערך פירות חו"ל.

דברי הן איש חי והטבור הארץ בענין זה

כג] והזכיר בזה את דברי הן איש חי בשו"ת תורה לשמה (סי' תיח) שדן בדבר אדם שזכה וקבע דירתו באר"י תוב"ב, בצפת תוב"ב, ורחוק מן העיר מרחק כמה שעות יש מקום אחד אשר גם הוא מארץ ישראל שיש בו פרדסים, ונמצאים שם פירות חשובים טובים ומתוקים ומשובחים

⁶ וז"ל שם: ליל שבת נחמו תק"ע באומין אחר קדוש אמר תורה מענין פשיטותו הינו מה שהוא לפעמים איש פשוט שקורין פראסטיק שהוא מחיה עצמו אז בעת פשיטותו מהדרך שנסע לארץ ישראל ובאר הענין כמובא בספרנו בסימן ע"ח בלקוטי תנינא עין שם ואמר שאינו יודע כלל ונשבע בשבת קדש ואמר בזו הלשון אני נשבע בשבת קדש הינו על ענין הנ"ל שהוא אינו יודע כלל עכשו ואחר כך אמר שהוא עתה ירא שקורין פרום ושמוח ואמר אשרינו שהשם יתברך היטיב עמנו מאד שזכינו לקדשת ישראל ואמר שיש לו שמחה גדולה על שזכה להיות בארץ ישראל כי כמה מניעות וכמה בלבולים וכמה מחשבות וכמה עכובים וסכסוכים היו לו על ענין הנסיעה לארץ ישראל ומניעות מחמת ממון והוא קפץ על כלם וגמר העובדא בשלימות, שהיה בארץ ישראל ואמר זה אני מאמין וגם אני יודע הרבה בענין זה שכל התנועות וכל המחשבות וכל מיני העבדות שעושין בשביל איזה עובדא שבקדושה אין שום תנועה ולא שום מחשבה נאבדת כלל והכל נרשם למעלה לטובה אשרי כשזוכין לקפוץ ולדלג על כל המניעות וזוכין לגמור ולעשות איזה עובדא טובה והיה אז בשמחה גדולה וגער ברבי נפתלי על שהיה בוש קצת לנגן אז ואמר מה יש לנו להתביש כל העולם לא נברא אלא בשבילנו נפתלי וואס האבן צו שעמין בשבילנו נברא העולם והיה אז בשמחה מאד. ע"כ. ועיין בשיחות הר"ן (שיחה קנ"ג) בענין בארוכה.

⁷ ועיקר גודל ההשתוקקות וההתלהבות של משה רבינו ע"ה, שהיה מתלהב לארץ ישראל כל כך, היה רק בשביל מדה זאת של אריכת אפים, מחמת שראה ששם בארץ ישראל זוכין לבחינת ארץ אפרים כנ"ל. וזה שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין קיא) "וימחר משה ויקד ארצה וישתחו", ימה ראה ארץ אפים ראה. היינו כנ"ל, כי מחמת שראה בחינת ארץ אפים שהוא תלוי בארץ ישראל כנ"ל, על כן "ויקד ארצה", שהיה לבו בוער לארץ ישראל, כדי לזכות לארץ אפים כנ"ל. וזה שאמרו שם יחד אמר אמת ראה מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, כי ארץ ישראל הוא בחינת אמת כמבואר במקום אחר, ומסיק שם בגמרא שמע מנה ארץ אפים ראה, כי עיקר הוא בחינת אריכת אפים כנ"ל. עכ"ל שם.

במאוד מאוד, אשר גם בשאר ארצות המגדלות פירות טובים יש לפירות אלו שבח ויתרון, ושאל השואל, אם לילך בזמן גידול הפירות למקום שהוא לשבת שם ימים אחדים כדי לאכול מהפירות הטובים שבו, אם יש בזה איזה פקפוק ממידת חסידות ללכת ממקום למקום מהלך כמה שעות בשביל אכילה והנאה של מותרות הגוף, כי כל אכילה זו נחשב בכלל מותרות, או שמא מותר גם לפי מידת גם מידת חסידים משום חיבוב ארץ ישראל, כי פירות של ארץ ישראל הם, ויש מצוה בהליכה לשם לאכול מפירות החשובים של ארץ ישראל. וכתב שם שגם לפי מדת חסידים אין בזה פקפוק וחשש, כמבואר בגמ' (ברכות מד ע"א) שרב יוחנן ומאה מתלמידיו היו הולכים ממקום למקום כדי לאכול פירות מתוקים וטובים, וכל הליכתם היתה בשביל זה, כמוכח מלשון הגמרא, ובודאי היו מכוונים בזה בשביל חיבוב ארץ ישראל לאכול מפירות המתוקים והחשובים שלה, וכוונתם היתה לש שמים, והנה ודאי כולם היו חסידים וקדושים, ואם כן מוכח שגם חסידים נוהגים בכך ואין בכך חשש פקפוק. ולכן אם כוונתו של האוכל לשם שמים בשביל חיבוב ארץ ישראל, ולהודות לה' על הארץ ופירותיה הטובים, ילך לאכול בשמחה, והכל אחר כוונת הלב, עכתו"ד. ואף לדין שנמצאים אנו בגופינו באר"י מועילה קדושת אכילת פירות בכוונה שיהא זאת ג"כ כלי לקבל קדושת אר"י, וכדאשכחן בגמ' (שם) איך שהאמוראים הק' שחיו באר"י מסרו נפשם לאכול כמויות עצומות מפירות גינוסר שהם פירות אר"י, וכמו שכתב בזה היעבי"ץ (מור וקציעה סי' רח ד"ה וא"א הרא"ש), וכן כתב בספר טבור הארץ (פי"ח אות ה') שידוע מספרי המקובלים שבכל מאכל יש בו חלק גשמי וחלק רוחני (עי' רוח חיים פי"ג מ"ג בשם מהרח"ו), וגוף המאכל הוא גשמי והטעם שמרגישים הוא רוחני, וחלק הרוחני שבמאכל הן הניצוצות הקדושים אשר הצדיקים באכילתם מעלים אותם, ופירות ארץ ישראל הם קדושים מאוד ויש בהם חלק רוחני גדול ביותר, וכל שכן פירות גינוסר, שהם גדלים על שפת ים הכינרת שהוא קדוש מאוד ובתוכו גנוזה באר מרים והפירות יונקים משם, ולכן קדושתם עולה על שאר פירות ארץ ישראל, ומשום כך הפירות האלו היו מובחרים בטעמם ובמתיקותם הרבה, שהרי הטעם הוא החלק הרוחני, וזו היא הסיבה שאכלו החכמים כל כך הרבה מפירות גינוסר, שלא היה זאת אלא בשביל החלק הרוחני שבהם.

בענין איסור הכנסה בשב"ק מרה"ר לרה"י

כד] שאל א' התלמידים מה הוא ענין איסור מלאכת הכנסה בשב"ק חפץ מרה"ר לרה"י, והלא עפ"י המבואר בחסידות בענין איסור הוצאה מרה"י לרה"ר שהוא בבחי' שמוציא ומפסיד מהיחוד אל הפירוד א"כ מה טעם האיסור להכניס מרה"ר לרה"י, והלא בזה מעלה מכניס החפץ מהפירוד אל היחוד, וענה מו"ר שבשב"ק אסור להתעסק עם תיקון הפירוד דזהו עבודת ימי החול, ובשב"ק שכנגד עולם האצ"י יש להיות רק בהיחוד, וע"כ הוי מלאכה להכניס החפץ מרה"ר שהוא עולם הפירוד שאסור להתעסק בו בשב"ק, ורק בביהמ"ק האיר אור גבוה בבחי' התנוצצות אור הכתר, ולכן בביהמ"ק היו עוסקים בשב"ק הקרבנות במלאכות שחיטה וכו', שהוא בחי'

תיקון עולם העשיה שאור הכתר מתקן אף את העשיה, וכן איי לגבי פורים שמאיר בו אור של יסוד אבא שהוא האור של שב"ק, ובכ"ז מותר פורים במלאכות חול, היות שבפורים מאיר האור דיעד דלא ידעי, שבבחי' אור הרדל"א, שבבחי' הכתר, שאור דכתר יורד אף לתקן את הבי"ע וע"כ מותרים בפורים במלאכות חול.

הזכרה של ר"ה בשבת שובה

כה] אי נתן למו"ר הזכרה וקויטל של אי שמסר למסור זאת באומן בר"ה ומוסרנו עתה בשבת שובה, ואמר מו"ר שכידוע מדברי התו"ח שאין סילוק מוחין לעולם, וכן איי מבעל הסולם שאין העדר מוחין לעולם, וא"כ שבת שובה כוללת אצלה את ר"ה והוי מעלת ר"ה ביחד עם תוספת מעלת השבת.

דרשת שבת שובה

לאחר תפלת מנחה

בהקושיא שאין בנוסח תפילת יוהכ"פ קבלה על העתיד

כז] הנה ידוע דברי הרמב"ם (הל' תשובה) שמעיקרי דרך התשובה הוא הקבלה על העתיד שלא יחטא שוב, וקבלה זו צריכה להיות כ"כ באמיתות לבו עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לחטאו עוד, ובאחרונים דנו שלא אשכחן בתפלות שתקנו חז"ל ליוהכ"פ שיהא מוזכר שם הקבלה לעתיד, ואמנם זה צ"ב והלא הרמב"ם כתב שצריך שיהא הקבלה עד שיעיד עליו יודע תעלומות וכו', ואיך יוצאים ידי"ח קבלה זו ע"י התפלה שמבקש ומתפלל שלא יחטא עוד [ועיין בדברי הגר"מ שטרנבוך שליט"א שמביא עוד תירוץ שביוהכ"פ הרי קדושת עצומו של יום מועילה שתועיל התשובה אף ללא הקבלה לעתיד, וגם תירוץ זה צ"ב].

מקור לדברי הרמב"ם מהא דשינוי החוזר לברייתו לא הוי שינוי

כז] וליישב קושיה חמורה זאת י"ל בהקדם מקור בדרך דרוש לדברי הרמב"ם, דהלא קיי"ל בגמ' בענין גזלן שעשה שינוי בדבר שגזל, שאם השינוי הוי שינוי החוזר לברייתו לא מקרי שינוי זה שינוי, ומחויב להחזיר החפץ שגזל בעצמו (ונקרא עדיין והשיב את הגזילה אשר גזל – כעין שגזל), ולפ"ז הוי מקור לענין התשובה, שמבאר הרמב"ם שמועילה התשובה כדין שינוי, שע"י התשובה מתברר שאי"ז אותו אדם שחטא אלא הרי הוא כאיש אחר [וכלשון הרמב"ם (פ"ב מהל' תשובה ה"ד) 'מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני ה' וכו' כלומר **אני אחר ואיני אותו האיש** שעושה אותן המעשים וכו' ע"ש], הרי זהו דווקא ע"י הקבלה לעתיד שלא יחזור שוב אל החטא, ובזה הוי שינוי שאינו חוזר, משא"כ ללא הקבלה על העתיד הוי בבחי' שינוי החוזר לברייתו שאינו שינוי.

דברי הגמ' בסוגיא דאוונכרי

כח) והנה אשכחן בגמי' סוכה (דף ל') שרב הונא הזהיר להנהו אוונכרי (תגרים) שכשקונים הדסים מהגויים לא יחתכו המה את ההדסים מהקרקע אלא יתנו לגויים לחתוך ההדסים, משום שסתם קרקע בחזקת גזולה, וקרקע אינה נגזלת היינו שאין חל היאוש על הקרקע וכן על ההדסים כשעדיין מחוברים המה לקרקע, וע"כ יחתכו הגויים קודם ההדסים ואז כשיהפכו ההדסים למטלטלין יחול עליהם יאוש הבעלים הנגזלים, ואח"כ כשימכרו את ההדסים אל האוונכרי יחול הקנין דהוי שינוי הרשות אחרי יאוש דמועיל (משא"כ כשיחתכו האוונכרי עצמם לא חל השינוי רשות קודם שחל היאוש והוי יאוש גרידא ולא קני), ומוקמי לה גמי' בהושענא דאוונכרי עצמם (דאלי"כ הוי שינוי רשות אצל הקונה מהאוונכרי), ומקשה הגמי' "וליקנויה בשינוי מעשה" שמקודם היו הדסים לחוד ואח"כ משתנים להיות אגודים עם הלולב והערבות, ומתצת הגמי' בחד שינוי דהוי שינוי החוזר לברייתו ולא שמייה שינוי, דאח"כ מתיר אגדן והרי הן כבראשונה, עכ"ד הגמי'.

חידוש המג"א דביעבד מהני כשחתכו האוונכרי

כט) ובפשטות מדברי הגמי' משמע שאפי' בדיעבד אם חתכו האוונכרי עצמם את ההדסים לא יוצאים בזה יד"ח, אך המג"א מחדש שדברי הגמי' קאי רק לכתחלה, אך בדיעבד יוצאים האוונכרי אף אם חתכו בעצמם את ההדסים, וטעמו דאף דהגמי' אומרת שסתם קרקע של הגויים בחזקת גזולה, אי"ז דבר ודאי, אלא רק בבחי' חשש וספק, וע"כ אף שלכתחלה יש לחוש לכך, וע"כ יש להנהיג לכתחלה שהגויים יחתכו בעצמם את ההדסים מ"מ בדיעבד אם חתכו האוונכרי עצמם נתלה לקולא שקרקע זו לא היתה גזולה, ע"כ חידוש המג"א.

קושית הכפות תמרים דאם הוי רק ספק גזילה מדוע לא מהני שינוי החוזר

ל) ומביא שם במחה"ש קושית הכפות תמרים שמקשה על חידוש המג"א מדברי הרמ"א חו"מ (סי' שנח סי"ב) שאף ששינוי החוזר לא הוי שינוי זהו דווקא בודאי גניבה אך בספק גניבה מהני אף שינוי החוזר לברייתו, ולפי דברי המג"א שמפרש שדברי הגמי' שסתם ארעתא דגויים בחזקת גזולה לא הוי ודאי אלא רק ספק, א"כ איך אומרת הגמי' דלא מהני השינוי דאגד, משום דהוי שינוי החוזר, והלא בספק גניבה מהני אף שינוי החוזר (וא"כ לכאוי' מוכרחים לומר דסתם ארעתא בחזקת גזולה היינו בתורת ודאי ולא בתורת ספק), [והכפות תמרים מיישב שצ"ל לשיטת המג"א שמצוה שאני, שאף שמהני שינוי החוזר בספק גניבה לא מהני זה לגבי קיום מצוה, וצ"ב תירוץ, וי"ל תירוץ אחר כדלהלן].

קושית השפ"א דקיי"ל דסתם גזילה לא הוי יאוש והתירוץ ע"פ המג"א ובזה מתיישב גם קושית הכפות תמרים

לא) וי"ל לתרץ קושית הכפות תמרים בהקדם קושית השפ"א בגמי' סוכה שם שמקשה על דברי הגמי' שסתם ארעתא בחזקת גזולה, דא"כ איך מהני היאוש (כשחותכים הגויים את ההדסים)

והלא קיי"ל דבסתם גזילה (היינו שיודע הנגזל מי הגזלן), ליכא כלל דין יאוש, שאינו מתייחס שסובר הנגזל שיצליח להוציא מהגזלן מה שגזלו), ומכיון דיאוש ליכא לא מהני גם השינוי רשות ללא היאוש.

ויש לתרץ קושית השפ"א (ואולי מרומז סברת תירוץ זה בתוך דברי השפ"א בתור הו"א), עפ"י דברי המג"א הנ"ל, והיינו דאף דסתם גזילה לא הוי יאוש, היינו דלא הוי ודאי יאוש אלא רק ספק יאוש ולא מהני, אך הכא מכיון דחידש המג"א דאין כאן אלא ספק גזילה ולא ודאי גזילה, הרי מהני ספק יאוש על ספק גזילה (ומעין בחי' ספק ספיקא דספק א' אולי אינו גזול ואת"ל דהוי גזול ספק אולי היה יאוש).

ובזה יש ליישב גם קושית הכפות תמרים על המג"א, שאף שפוסק הרמ"א שמהני שינוי החוזר בספק גזילה, זהו דווקא בספק גזילה שהיה עליה לכה"פ יאוש ודאי, אך בנידון דידן שלא היה כאן יאוש ודאי, וכל מה דאמרינן דיש כאן יאוש הוי רק בבחי' ספק יאוש, וע"ז י"ל דלא מהני שינוי החוזר במקום ספק יאוש.

ביאור הרה"ק מבוטאטש זי"ע על הא דבספק גזל מהני שינוי החוזר היות דהוי רק מדרבנן

לב] והנה בטעם הרמ"א שמהני שינוי החוזר בספק גזילה כותב הגה"ק מבוטשטש בכסף הקדשים, שספק גזילה לא הוי דאוי אלא דרבנן, והיינו אף לדעת הרשב"א שכל ספק דאוי הוי מדאוי לחומרא, מ"מ בספק גזילה היות דקיי"ל דכל ספק גזילה המוציא מחבירו עליו הראיה הרי מדין זה מוכח שלא אסרה התורה ספק גזל מדאוי [ואי"ז כביאור האחרונים בישוב ענין זה, דמפרשים דבממונות נקבע דין האיסור אחרי קביעת הדין הממוני ומכיון דקיי"ל דהמוציא מחבירו וכו' שוב לא הוי ספק איסור, ואכמ"ל], וזה הביאור דמהני שינוי החוזר בספק גזל, דמכיון דספק גזל אינו אסור אלא מדרבנן, הרי על גזל דרבנן מהני שינוי החוזר, וזהו טעם דדברי הרמ"א בחו"מ הנ"ל.

ביאור הא דמהני תפלת יה"ר שלא אחטא וכו' שבזה מקבל סיוע השכינה והוי בבחי' דברבנן מהני שינוי החוזר

לג] ועפ"י כ"ז י"ל בענייננו לבאר איך מהני בקשת יה"ר שלא אחטא עוד אף שלא היה להדיא קבלה על לעתיד, דהנה כנ"ל הא דלא מהני התשובה ללא קבלה על העתיד, מדהוי בבחי' שינוי החוזר לברייתו, אך בזה אשכחן כנ"ל דבגזל דרבנן מהני שינוי החוזר, ובענייננו י"ל ע"פ דרוש ע"פ הידוע בקבלה שכל מצוה דאוי פועלת בזו"ן הגדולים שבבחי' הז"א, ומצוה דרבנן פועלת בזו"ן הקטנים, היינו ביעקב ורחל, שבבחי' השכינה, ובזה יש לפרש דאף דשינוי החוזר לא הוי שינוי זהו רק מדינא דאורייתא, היינו מדיני התורה שנקראת ז"א, ששם לא מהני תשובה ללא קבלה, דהוי שינוי החוזר, והיינו התשובה שמכח האדם עצמו (שהאדם הוא בבחי' מרכבה אל הז"א – זאת התורה אדם, ששם לא מהני תשובה ללא קבלה, דהוי שינוי החוזר), אך כשמתפלל לה'

ומבקש יה"ר שלא אחטא עוד, הרי כידוע ע"י התפלה מתחבר לסיוע ולכח השכינה הק' [שתפלה היא במלכות - שכינה הק'], והוי בבחי' הדין דבאיסור גזל דרבנן מהני שינוי החוזר, שפנימיות הענין הוא שאף שמצידו הרי הוא בבחי' שינוי החוזר לברייתו שלא קיבל ע"ע קבלה לעתיד כראוי, מ"מ ע"י התפלה שמקבל סיוע השכינה הרי בודאי שהשכינה הק' סוכ"ס תגמור בעדו לטובה ויחזור סוכ"ס ע"י התפלה למוטב, וע"כ מתקבלת תשובתו אף שהוא מצידו עדיין בבחי' שינוי החוזר לברייתו.

ביאור התירוץ שקדושת עצמו של יום מהני ללא קבלה לעתיד וביאור קרא דקחו עמכם דברים ושובו אל ה'

לד] וזהו גם פנימיות דהמתרץ שביוהכ"פ קדושת עצמו של יום מהני שתועיל התשובה ללא קבלה לעתיד, שעצמו של יום מביא אל האדם סיוע השכינה הק' שתסייעו בסוף לשוב בתשובה שלימה, ותו הוי כמו הדין דבדרבנן מהני שינוי החוזר, שפירשנו פנימיות הענין שכשיש סיוע של דרבנן, היינו סיוע של השכינה (שכל דברים דרבנן קשורים אל השכינה) שם מהני אף שינוי החוזר וכנ"ל], וזהו שובה ישראל עד ה' אלקיך קחו עמכם דברים ושובו אל ה', שאף שמצד הדרגה שלכם אינכם יכולים לקבל ע"ע קבלה על העתיד מ"מ קחו עמכם דברים שתשפכו לבכם לה' שיגמור בעדכם לטובה ויחזיר אתכם בתשובה שלימה, ועי"ז תקבלו סיוע השכינה ובה תתקבל תשובתכם אף שאינכם עדיין מצד עצמכם בדרגת הקבלה הראויה על העתיד שבודאי שתגמור בעדכם השכינה לטובה לתקן אתכם סוכ"ס בתיקון השלם בב"א.